

Quickscan flora en fauna

Empelseweg 32 te Rosmalen

Gemeente 's Hertogenbosch

Quickscan flora en fauna

Empelseweg 32 te Rosmalen

Gemeente 's Hertogenbosch

Colofon

Datum:

26 juni 2014

Projectgegevens:

Projectnummer 252860

Auteur(s):

L.C. Smitskamp

Projectleider:

C.T.A Stolzenbach - van der Doelen

Inhoud

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doel	2
1.3	Leeswijzer	2
2	Natuurwetgeving en -beleid	3
2.1	Algemeen	3
2.2	Ecologische Hoofdstructuur en Natuurbeschermingswetgebieden	3
2.3	Flora- en faunawet	3
3	Gebiedsbeschrijving	5
3.1	Huidige situatie	5
3.2	Toekomstige situatie	6
3.2.1	Te verwachten werkzaamheden en ingrepen	7
4	Methode	9
4.1	Bureaustudie	9
4.2	Terreinbezoek	10
5	Onderzoeksresultaten	11
5.1	Resultaten bureaustudie	11
5.1.1	Ligging EHS en beschermde gebieden	11
5.1.2	Voorkomen beschermde soorten Flora- en faunawet	12
5.2	Resultaten verkennend terreinbezoek	13
6	Toetsing aan de natuurwetgeving	21
6.1	Toetsing effect op beschermde gebieden	21
6.1.1	EHS	21
6.1.2	Natuurbeschermingswet 1998	21
6.2	Toetsing effect op beschermde soorten Flora- en faunawet	21
6.2.1	Effecten Tabel 2/3 soorten	21
6.2.2	Advies vervolgstappen	24
7	Conclusies en aanbevelingen	25
7.1	Conclusies	25
7.1.1	Beschermde natuurgebieden	25
7.1.2	Beschermde soorten	25
8	Bronnen	27
8.1	Boeken en rapporten	27
8.2	Websites	27

Bijlagen:

Bijlage 1: Ecologische Hoofdstructuur en Natuurbeschermingswet 1998

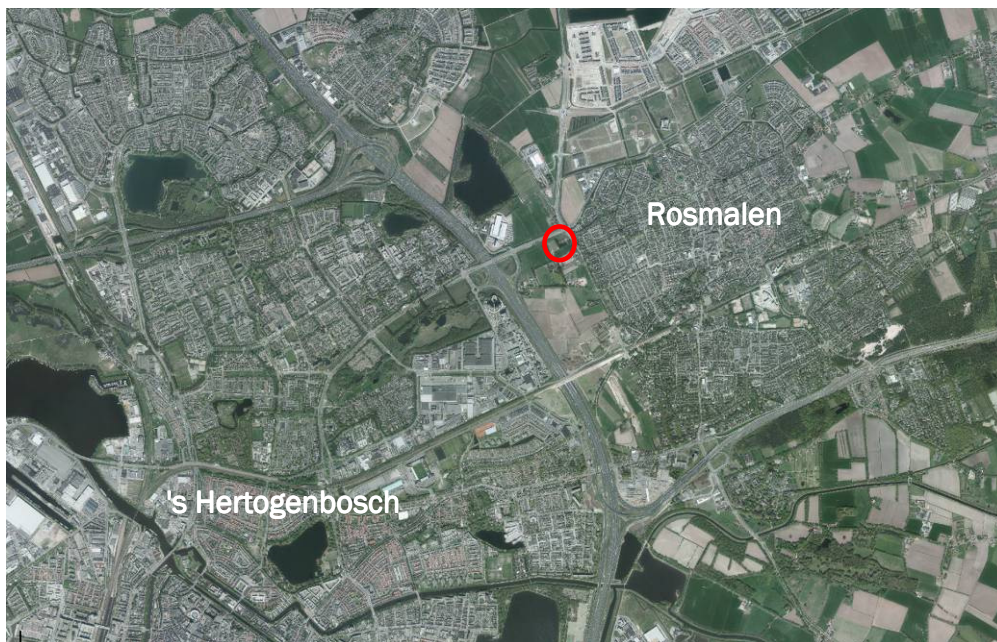
Bijlage 2: Flora- en faunawet

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Op 23 april 2013 heeft de gemeenteraad van 's-Hertogenbosch het bestemmingsplan Kanaalpark vastgesteld. Het doel van het plan is om de omlegging van de Zuid Willemvaart vast te leggen in een bestemmingsplan. Eigenaren in het plangebied Kanaalpark worden in de gelegenheid gesteld om in aanmerking te komen voor het principe 'rood voor groen'. Dit betekent (afhankelijk van de hoeveelheid in te brengen grond of te slopen stallen) dat elke eigenaar één of meer nieuwe woningen mag realiseren in ruil voor te slopen stallen, het toevoegen van gronden aan het Kanaalpark of het inbrengen van geld in een fonds ter versterking van landschappelijke, ecologische en/of recreatieve waarden. In het kader van dit principe worden op het perceel Empelseweg 32 nieuwe woningen gerealiseerd in ruil voor het afstaan van grond voor het Kanaalpark. Voor deze ontwikkeling wordt een nieuw bestemmingsplan opgezet. De woning op deze locatie wordt herbouwd en er zullen vijf overige woningen worden bijgebouwd.

De herbouw van de bestaande woning en de realisatie van de nieuwe woningen past niet binnen het ter plaatse geldende bestemmingsplan Kanaalpark. Onderhavige quickscan Flora en fauna behoort tot de ruimtelijke onderbouwing die opgesteld wordt voor de omgevingsvergunning ten behoeve van een afwijking van het bestemmingsplan. In figuur 1 is het plangebied ten opzichte van Rosmalen weergegeven.

Figuur 1. Globale ligging plangebied (rood omcirkeld). Bron: Google maps.

Ruimtelijke plannen dienen te worden beoordeeld op de uitvoerbaarheid in relatie tot actuele natuurwetgeving, met name de Flora- en faunawet, EHS en de Natuurbeschermingswet 1998. Er mogen geen ontwikkelingen plaatsvinden die op onoverkomelijke bezwaren stuiten door effecten op beschermde natuurgebieden en/of flora en fauna. In dit kader is inzicht gewenst in de aanwezige natuurwaarden en de mogelijk daarmee samenhangende consequenties vanuit de actuele natuurwetgeving. Dit wordt gedaan op basis van een quickscan. In deze rapportage zijn de resultaten van de quickscan beschreven.

1.2 Doel

In ruimtelijke plannen, zoals bestemmingsplannen, is in het kader van de uitvoerbaarheid inzicht gewenst in de aanwezigheid van beschermde soorten en gebieden. Er dient te worden aangetoond dat het plan uitvoerbaar is. Het doel van voorliggende quickscan is het opsporen van strijdigheden van de voorgenomen ingreep met de Flora- en faunawet, EHS en/of de Natuurbeschermingswet 1998 en het bepalen of de aanvraag van een ontheffing noodzakelijk is.

1.3 Leeswijzer

In de inleiding wordt beschreven waarom deze quickscan is uitgevoerd en met welk doel. Vervolgens wordt in hoofdstuk twee algemene informatie verwoord over de natuurwetgeving, waaronder de Flora- en faunawet, EHS en de Natuurbeschermingswet 1998. In hoofdstuk drie wordt de huidige en toekomstige situatie van het plangebied beschreven en de ligging ten opzichte van de Ecologische hoofdstructuur (EHS) en Natuurbeschermingswetgebieden (Natura 2000, Beschermde Natuurmonumenten en wetlands). In hoofdstuk vier wordt de gebruikte methode voor de uitvoering van deze quickscan omschreven. In hoofdstuk vijf staan de resultaten van deze quickscan flora en fauna. Deze zijn onderverdeeld in de resultaten van de literatuurstudie en het terreinbezoek. In hoofdstuk zes worden de resultaten uit hoofdstuk vijf getoetst aan de Flora- en faunawet, EHS en Natuurbeschermingswet 1998. Hieruit komen conclusies en aanbevelingen voort, die worden omschreven in hoofdstuk zeven. Het laatste hoofdstuk geeft de gebruikte bronnen voor dit onderzoek weer. Achter dit hoofdstuk bevinden zich twee bijlagen, die algemene informatie verschaffen met betrekking tot de Ecologische Hoofdstructuur, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Flora- en faunawet.

2 Natuurwetgeving en -beleid

2.1 Algemeen

De natuurwet- en regelgeving kent twee sporen, namelijk een soortgericht spoor (Flora- en faunawet) en een gebiedsgericht spoor (Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en Natuurbeschermingswet 1998). De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van soorten en de EHS en Natuurbeschermingswet 1998 op de bescherming van gebieden. Met de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 is de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn in nationale wetgeving geïmplementeerd.

2.2 Ecologische Hoofdstructuur en Natuurbeschermingswetgebieden

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is de kern van het natuurbeleid. De EHS is in provinciale structuurvisies uitgewerkt en vastgelegd in de ruimtelijke verordening. Ruimtelijke plannen moeten hieraan worden getoetst. Natura 2000-gebieden, Beschermde Natuurmonumenten en wetlands zijn beschermd via de Natuurbeschermingswet 1998 en hebben derhalve een wettelijke status. In of in de nabijheid van de EHS en Natuurbeschermingswetgebieden geldt het 'Nee, tenzij'- principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als deze ontwikkelingen de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten.

Voor een uitgebreide algemene beschrijving van de Ecologische Hoofdstructuur en de Natuurbeschermingswet wordt verwezen naar bijlage 1.

2.3 Flora- en faunawet

Het doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. De Flora- en faunawet gaat uit van het 'Nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk.

Voor een uitgebreide algemene beschrijving van de Flora- en faunawet wordt verwezen naar bijlage 2.

3 Gebiedsbeschrijving

3.1 Huidige situatie

Het plangebied bevindt zich tussen 's Hertogenbosch en Rosmalen. Het plangebied ligt vlak buiten de kern van Rosmalen en is in landelijk gebied gelegen. Het perceel wordt aan de oostzijde begrenst door de Empelseweg, aan de noordzijde door een watergang en de recent aangelegde Bruistensingel, aan de west- en zuidzijde door graslanden en aan de westzijde ook door het Maximakanaal. In de huidige situatie bestaat het plangebied uit een woonhuis met bijbehorende stallen, een openkap schuur met geïntegreerde stallen. Het terrein is enigszins verruigd en wordt aan de west- en zuidzijde begrensd door hoge populieren.

Ter verduidelijking is de ligging en begrenzing van het plangebied weergegeven in afbeelding (figuur 2). In figuur 3 is een impressie gegeven van het plangebied.

Figuur 2. Globale begrenzing plangebied. Bron: GisViewer Provincie Noord-Brabant, 2014.

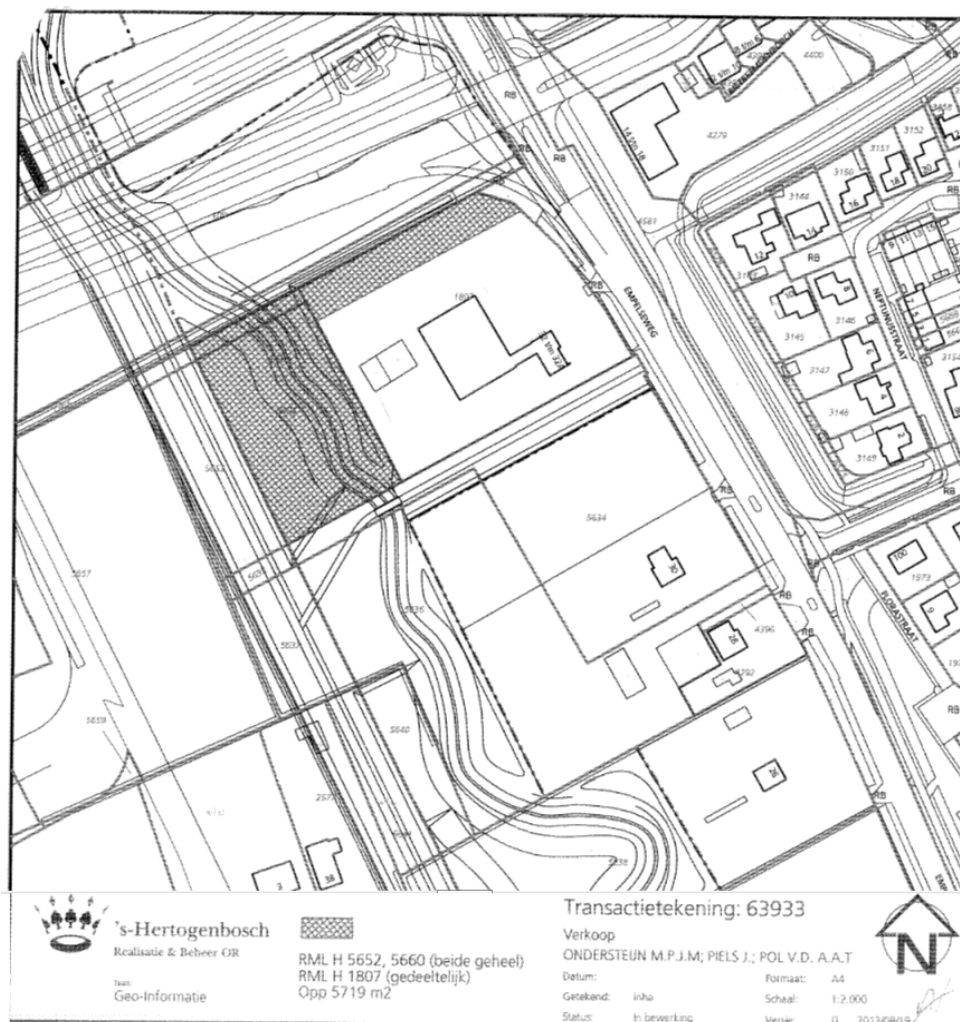
Figuur 3. Impressie plangebied.

3.2 Toekomstige situatie

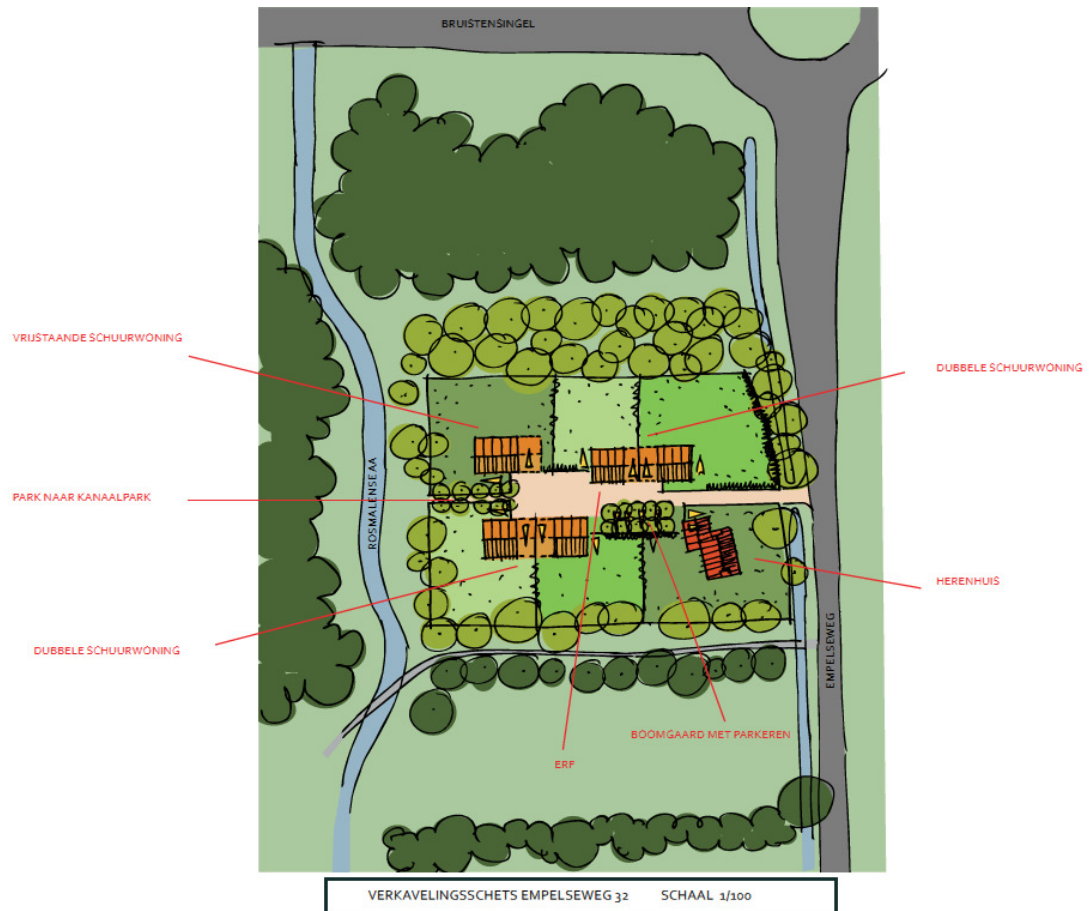
Eigenaren in het gebied Kanaalpark worden in de gelegenheid gesteld om in aanmerking te komen voor het principe 'rood voor groen'. Dit betekent (afhankelijk van de hoeveelheid in te brengen grond of te slopen stallen) dat elke eigenaar één of meer nieuwe woningen mag realiseren in ruil voor te slopen stallen, het toevoegen van gronden aan het Kanaalpark of het inbrengen van geld in een fonds ter versterking van landschappelijke, ecologische en/of recreatieve waarden.

De eigenaren van perceel Empelseweg 32 hebben in dit kader gronden afgestaan en zijn voornemens om nieuwe woningen op het perceel te realiseren. De aanwezige bebouwing wordt ten behoeve van dit plan gesloopt.

In figuur 4 zijn de vergeven gronden weergegeven. In figuur 5 is de nieuwe situatie weergegeven.

Figuur 4. Aanduiding vergeven gronden (grijs gearceerd). Bron: 's Hertogenbosch, 2013.

Figuur 5. Schets toekomstige situatie. Bron: M Ondersteijn.

3.2.1 Te verwachten werkzaamheden en ingrepen

De aanwezige bebouwing zal verwijderd worden ten behoeve van de te realiseren woningen. Het terrein van het plangebied zal bouwrijp gemaakt worden om de toekomstige inrichting mogelijk te maken. Ten behoeve van de ontwikkeling wordt de aanwezige ruigtevegetatie verwijderd. Onduidelijk is in hoeverre de aanwezige populieren in de toekomstige situatie behouden blijven.

4 Methode

Het onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten en de ligging van beschermde gebieden is opgebouwd uit twee onderdelen:

- Bureaustudie naar waarnemingen van beschermde soorten uit het (recente) verleden en ligging van beschermde gebieden in de invloedssfeer van het project;
- Terreinbezoek naar de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten.

4.1 Bureaustudie

Bij de toetsing is alleen gekeken naar de streng beschermde (Tabel 3) en overig beschermde (Tabel 2) soorten uit de Flora- en faunawet. Deze soorten zijn in Nederland zeldzaam of hebben een Europese bescherming (Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten) en moeten worden getoetst op voorkomen en effect. Treedt effect op of worden verbodsbepalingen overtreden, dan zijn er mogelijk maatregelen nodig om de effecten te voorkomen, verzachten of te compenseren om te voldoen aan de Flora- en faunawet.

Algemene soorten (Tabel 1) zijn niet meegenomen in de toetsing. Deze soorten zijn zodanig algemeen in Nederland dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt door de meeste projecten. Bovendien geldt voor deze soorten een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit art. 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet. Wel geldt de zorgplicht. Door rekening te houden met de kwetsbare seizoenen van deze soorten, wordt voldoende aan de zorgplicht voldaan en kan de gunstige staat van instandhouding worden gegarandeerd.

Er zijn diverse bronnen geraadpleegd om een beeld te krijgen van de verspreiding en mogelijk voorkomen van beschermde soorten in en rond het plangebied. Aan de hand van deze informatie is een inschatting gemaakt of de betreffende soorten in het plangebied voor zouden kunnen komen, gezien de habitatvoorkeur van de betreffende soorten. De bronnen die zijn geraadpleegd, zijn:

- www.waarneming.nl;
- www.telmee.nl;
- Landelijke verspreidingsatlassen;
- Regionale verspreidingsatlassen.

Naast de bronnen met soortinformatie, is voor het bepalen van de ligging van beschermde gebieden gebruik gemaakt van de gebiedendatabase op de website van het Ministerie van EZ. Gekeken is naar de ligging van Natura 2000-gebieden ten opzichte van het plangebied en naar de instandhoudingsdoelstellingen van deze gebieden. Afhankelijk van de instandhoudingsdoelstellingen kan het effect worden bepaald. Daarnaast is gebruik gemaakt van de kaarten op de website van de provincie Noord-Brabant (interactieve kaart EHS), om te bepalen of het plangebied overlapt of grenst

aan de EHS. Toetsing vindt plaats aan de hand van de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS (Spelregels EHS).

Met behulp van landelijke verspreidingsatlassen is nagegaan of in het verleden zwaarder beschermde soorten zijn aangetroffen in of nabij het plangebied. Deze atlassen maken veelal gebruik van atlasblokken (5 x 5 kilometer). De soortgegevens hebben daarom betrekking op de regio en niet specifiek op het plangebied. Exacte locaties of datering van de waarnemingen zijn niet bekend.

4.2 Terreinbezoek

Naar aanleiding van de uitkomsten van voorgenoemd bureau studie is bepaald in hoeverre de aanwezigheid van beschermde soorten aannemelijk gesteld kan worden op basis van aanwezig geschikt habitat. Op 17 juni 2014 is een verkennend terreinbezoek aan het gebied afgelegd om te bepalen in hoeverre aan de hand van de soorten uit de bureau studie en aan de hand van het voorkomen van geschikt habitat beschermde soorten kunnen voorkomen. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten opgetekend.

Aan de hand van de resultaten van het verkennend terreinbezoek kan worden bepaald of een nader onderzoek nodig is om beschermde soorten uit te sluiten en om te bepalen wat de effecten zijn. Tevens kan worden geadviseerd over de te volgen procedure inzake de natuurwetgeving.

5 Onderzoeksresultaten

5.1 Resultaten bureaustudie

5.1.1 Ligging EHS en beschermde gebieden

EHS

Er bevindt zich geen EHS in het plangebied. De dichtstbijzijnde EHS ligt op circa 800 meter ten westen van het plangebied. De EHS in de omgeving van het plangebied is in het Natuurbeheerplan Noord-Brabant 2014 onder andere aangewezen als 'Dennen-, eiken- en beukenbos', 'Kruiden- en faunairijk grasland', 'Haagbeuken- en essenbos' en 'Zoete plas' (figuur 6).

Het plangebied ligt in de Groenblauwe mantel van Noord-Brabant. Met deze aanduiding wordt beoogd de ecologische en landschappelijke kwaliteiten te behouden en te versterken. Dit is een zone waarin natuur en landschap beschermd zijn, maar wel in een mindere mate dan de EHS. De locatie van het plangebied is tevens aangegeven als 'Zoekgebied voor ecologische verbindingszone'. De realisatie van de EVZ Rosmalense Aa zal ten westen van (en buiten) het plangebied komen te liggen (zie figuur 4). De aanduiding op de kaart zoals weergegeven in figuur 6 is derhalve globaal en zal bij realisatie van de EVZ naar het westen komen te liggen.

Figuur 6. Ligging plangebied (rood omlijnd) t.o.v. EHS (lichtgroen) en Groenblauwe Mantel. Bron: ruimtelijkeplannen.brabant.nl

Natura 2000 gebieden.

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied ligt op circa 4,5 km afstand van het plangebied. Dit is het gebied 'Vlijmens Ven, Moerputten en Bossche Broek'. Dit is buiten de invloedssfeer van het project.

5.1.2 Voorkomen beschermde soorten Flora- en faunawet

Om een inschatting te maken van de soortgroepen en specifieke soorten die in en rond het plangebied voorkomen, is de landelijke databank voor natuurwaarnemingen geraadpleegd, waaronder telmee.nl en waarneming.nl. Het invoerportaal waarneming.nl is een website waarop door vrijwilligers natuurwaarnemingen in Nederland worden verzameld. Telmee.nl is het invoerportaal van de landelijke Particuliere Gegevensbeheerende Organisaties (PGO's). Er kan informatie over diverse soortgroepen tot op kilometerhokniveau worden verkregen.

Volgens telmee.nl en waarneming.nl komen in het plangebied en omgeving soorten voor van diverse soortgroepen. Aanvullende gegevens over het mogelijk voorkomen van beschermde soorten is verkregen uit verschillende verspreidingsatlassen. Het betreft hier gegevens van de soortgroepen broedvogels (SOVON, 2002), zoogdieren (Limpen *et al.*, 2010), reptielen en amfibieën (www.ravon.nl) en insecten (www.Naturalis.nl).

Uit de landelijke en provinciale verspreidingsinformatie uit atlassen (5 x 5 kilometerhok) blijkt dat in of nabij het plangebied in het verleden diverse beschermde soorten zijn aangetroffen. Dit betreft onderstaande zwaarder beschermde (Tabel 2 en 3 Flora- en faunawet)soorten. Vogels zijn onderverdeeld in jaarrond beschermde soorten (categorie 1-4) en niet jaarrond beschermde soorten (categorie 5). Gekeken is naar de verspreiding van categorie 1-4 soorten en soorten van categorie 5 die mogelijk zeldzaam zijn in de omgeving van het plangebied.

Op de site telmee.nl (2009-2014) en in overige bronnen worden de volgende waarnemingen vermeld voor de directe omgeving van de drie plangebieden (Flora- en faunawetsoorten Tabel 2, 3 of soorten met jaarrond beschermde nesten):

Vogels

Categorie 1-4 (nesten jaarrond beschermd): gierzwaluw, grote gele kwikstaart, huis-muis, ransuil, roek en sperwer.

Zoogdieren

Zwaarder beschermd: eekhoorn, gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis.

Reptielen/amfibieën

Zwaarder beschermd: alpenwatersalamander en kamsalamander.

Vlinders

Zwaarder beschermd: geen waarnemingen.

Libellen

Zwaarder beschermd: geen waarnemingen.

Vissen

Zwaarder beschermd: kleine modderkruiper.

Flora

Zwaarder beschermd: daslook, jeneverbes, klein glaskruid, prachtklokje, rietorchis, steenanjer, tongvaren, veldsalie, waterdriblad en wilde gagel.

Uit andere soortgroepen zijn geen beschermde soorten zoals genoemd in tabellen 2 en 3 van de Flora- en faunawet aangetroffen.

Op basis van de verspreidingsgegevens van een soort, in combinatie met kennis van de terreingeschiktheid voor deze soorten, is nagegaan of deze soorten mogelijk in het plangebied of de omgeving kunnen voorkomen.

Het voorkomen van wettelijk beschermde soorten in het uurhok of kilometerhok betekent niet dat deze soorten zich in (de omgeving van) het plangebied bevinden. Het plangebied omvat slechts een klein deel van het kilometerhok en daarmee ook een beperkt aantal verschillende biotopen en habitats. Met behulp van het terreinbezoek is nagegaan welke dit zijn. Hierdoor kan meer duidelijkheid gegeven worden over de voorkomende dan wel verwachte soorten in het plangebied.

5.2 Resultaten verkennend terreinbezoek

Op 17 juni 2014 bij 15°C en bewolkt weer (KNMI) is een terreinbezoek aan het plangebied afgelegd door een ecooloog van CroonenBuro5. Naast directe waarnemingen kan aan de hand van de aangetroffen biotopen een beeld worden geschetst van de aanwezige beschermde soorten. Dit is noodzakelijk omdat enkele seizoensgebonden soorten flora en fauna mogelijk niet kunnen worden waargenomen. Aan de hand van het aangetroffen biotoop en habitatvoorkeur(en) kunnen echter wel indicaties worden gegeven van het mogelijk voorkomen van deze soorten in het plangebied.

Het onderzoeksgebied waar onderhavige quickscan betrekking op heeft, wordt naast de aanwezige bebouwing in beslag genomen door ruigtevegetatie. Rondom deze ruigtevegetatie en bebouwing zijn bomenrijen aanwezig.

Gebouwen

In het plangebied zijn een aantal gebouwen aanwezig waaronder een woonhuis en enkele stallen. Het woonhuis staat aan de westzijde in verbinding met de voorheen in gebruik zijnde stallen. De stallen zijn toegankelijk voor dieren door de kapotte ramen of door de openstaande deuren. Aan de achterzijde van het perceel (westzijde) is een

openkap schuur aanwezig waarin zich tevens een aantal oude stallen in bevinden. Het woonhuis is nog in een goede staat en heeft schuine daken met een dakbedekking van dakpannen. De overige bebouwing in het plangebied heeft een dakbedekking van golfplaten. In figuur 7 is een impressie van de gebouwen in het plangebied weergegeven.

Figuur 7. Impressie bebouwing in het plangebied. Boven het woonhuis dat in verbinding staat met de stallen. Linksonder de open kapschuur met benedenvloers de stallen en rechtsonder één van de stallen.

Gebouwen zijn in potentie een geschikt leef- en broedgebied voor o.a. vogels en zoogdieren (met name vleermuizen).

Vogels

Op basis van de bureaustudie is gebleken dat de huismus en de gierzwaluw in de omgeving van het plangebied zijn waargenomen (telmee.nl en waarneming.nl). Deze voornamelijk in gebouwen broedende soorten kennen een vermelding op de "Aangepaste lijst met jaarrond beschermde vogelnesten". De huismus broedt over het algemeen in stedelijk gebied in uiteenlopende holtes, meestal onder of rondom dakpannen. De gierzwaluw nestelt in (hoge) bebouwing in donkere holtes in ventilatieschachten, spleten in muren, onder dakpannen en in kerktorens (Dienst Regelingen, 2011a,b).

In de gebouwen zijn (mede door de veelal aanwezige golfplaten met enkel houten balken als ondersteuning) geen geschikte holtes of andere geschikte ruimtes aangetroffen die een geschikte broedlocatie vormen voor de huismus en/of de gierzwaluw. Beide soorten zijn tevens niet in de omgeving van de gebouwen waargenomen. Indien de soorten (en met name de huismus) hier een broedterritorium zou hebben, zijn zicht-

en/of geluidwaarnemingen van de soort op de gebouwen aannemelijk aangezien de huismus een uitgesproken standvogel betreft die het gehele jaar aanwezig is in het broedbiotoop. Dit geldt ook voor de periode van het terreinbezoek (in juni); in deze periode zijn de huismussen volop actief in het broedterritorium. De soorten zijn dan ook uitgesloten van het plangebied.

Vervallen gebouwen, schuren en stallen bieden ook voor uilen een geschikte verblijfplaats. Zo zijn tijdens het terreinbezoek met name in de open kapschuur en in één van de stallen sporen van uilen aangetroffen. Ter plekke zijn naast enkele (kerkuil)veren en witte krijtsoren, veel braakballen aangetroffen. Verschillende uilen (zoals de kerkuil, ransuil en steenuil) kennen een vermelding op de "Aangepaste lijst met jaarrond beschermde nesten" en zijn aan te treffen in oude (open) schuren in een landelijke omgeving. Het plangebied maakt onderdeel uit van een territorium van vermoedelijk de kerkuil (dit op basis van de aangetroffen veren en de grootte van de braakballen). Welke functie het plangebied precies heeft, is op basis van één momentopname middels onderhavige quickscan niet vast te stellen. In figuur 8 zijn de gevonden braakballen weergegeven.

Figuur 8. Impressie aangetroffen braakballen. Boven enkele aangetroffen braakballen in de open kapschuur en onder de aangetroffen braakballen in de meest zuidwestelijk gelegen stal (zie foto rechtsonder).

Naast de geschiktheid voor uilen bieden de toegankelijk stallen een geschikt broedbiotoop voor overige soorten. Zo is in een stal een nest aangetroffen. Het was tijdens het terreinbezoek niet vast te stellen tot welke soort dit nest precies behoort. Het betreft in ieder geval geen nest van soorten die een vermelding kennen op de "Aangepaste lijst met jaarrond beschermde vogelnesten".

Vleermuizen

Gebouwen vormen in potentie geschikte verblijf- en rustplaatsen voor vleermuizen. Gebouwbewonende vleermuizen (zoals bijvoorbeeld de in dorpen en steden veel voorkomende gewone dwergvleermuis en laatvlieger) verblijven in gebouwen achter of in kleine ruimtes met geschikte klimatologische omstandigheden. In gebouwen vormen betimmeringen, kieren, gaten, nok- en kantpannen en open spouwmuren een geschikte verblijfplaats voor vleermuizen. Spouwuurgaten, dakpannen en betimmeringen bieden gebouwbewonende vleermuizen toegang tot de gebouwen of de vleermuizen verblijven achter deze elementen. Ruimtes achter boeiborden en kantpannen worden gebruikt als zomer- en paarverblijfplaats door gebouwbewonende vleermuizen.

In het woonhuis zijn nok- en kantpannen aanwezig die door vleermuizen gebruikt kunnen worden als vaste rust- en (zomer-/paar)verblijfplaats. Vleermuizen hebben hier een goede aanlegroute (de woning staat relatief open georiënteerd), worden niet gehinderd door verlichting en/of door verstoring van bewoners (de gebouwen zijn niet meer in gebruik) en de omgeving biedt voldoende foerageermogelijkheid in de vorm van hoogopgaande vegetatie (onder andere de populieren) en het nieuwe Maximákanaal. In de overige bebouwing in het plangebied zijn geen holtes, kieren, betimmeringen en overige elementen aanwezig die een geschikte verblijf- en rustplaats vormen voor vleermuizen. Mede doordat de stallen open zijn (te tochtig) en hierdoor geen geschikte klimatologische omstandigheden kunnen ontstaan.

Planten

Uit de bureaustudie is gebleken dat in de omgeving van het plangebied de beschermde tongvaren (Tabel 2-soort) is waargenomen (telmee.nl en waarneming.nl). De plant groeit vooral op vochtige beschaduwde plaatsen: op oude muren, in waterputten en knotbomen, op kademuren, maar ook wel op stenige bodems (StadsplantenBreda.nl). Tijdens het terreinbezoek zijn in een stal drie exemplaren van de soort aangetroffen (figuur 9). Overige beschermde plantsoorten zijn niet aangetroffen in het plangebied.

Figuur 9. Aangetroffen tongvaren in één van de stallen.

Ruigte met bomen

Het plangebied bestaat naast gebouwen uit verruigde vegetatie. Deze verruigde vegetatie wordt naast algemeen voorkomende grassen onder andere gedomineerd door brandnetels, braam en kleeftkruid. Verspreid over het perceel staan enkele (jonge) bomen zoals prunus, eik en els. Aan de zuid en westzijde zijn hoge populieren aanwezig met ondergroei van struiken en kruidenvegetatie. In figuur 10 is de vegetatie in het plangebied weergegeven.

Figuur 10. Impressie ruigtevegetatie in het plangebied.

De vegetatie in het plangebied is gezien de verruigde staat en voedselrijkdom floristisch weinig interessant. Beschermde plantensoorten (zoals de in de omgeving waar-

genomen soorten anders dan de tongvaren) zijn niet aangetroffen in het plangebied en worden op basis van het aangetroffen biotoop ook niet verwacht.

Tijdens het terreinbezoek zijn in de hoge bomen geen nesten aangetroffen van vogels met een vermelding op de "Aangepaste lijst met jaarrond beschermde vogelnesten" (categorie 1 t/m 4) zoals in de bureaustudie naar voren komende roek en sperwer. De bomen en struiken bieden een geschikt broedbiotoop voor (algemene) broedvogels zoals duiven, eksters en (kleine) zangvogels. In de bomen zijn geen hollen of gaten aangetroffen die een geschikte verblijfplaats bieden aan vleermuizen.

De ruigtevegetatie vormt een geschikt leefgebied voor algemeen voorkomende zoogdieren zoals (spits)muizen en middelgrote dieren als konijn, hermelijn en wezel. Het plangebied vormt voor de eekhoorn (Tabel 2-soort), die in de omgeving van het plangebied is waargenomen (bureaustudie), een beperkt geschikt biotoop. De soort is voornamelijk gebonden aan wat oudere bomen in oudere bossen en dan bij voorkeur naaldbossen of gemengde bossen. De soort eet hier vooral zaden en knoppen van naaldbomen. Van de eekhoorn zijn in het plangebied geen sporen of nesten aangetroffen.

In het plangebied is aan de westzijde onder de populieren een vossenhol aangetroffen. De vos staat vermeld op Tabel 1 van de Flora- en faunawet. Rondom het hol waren graafsporen, prooiresten en uitwerpselen aanwezig (figuur 11). Voor de vos geldt de zorgplicht.

Figuur 11. Aangetroffen vossenhol en prooiresten.

De vegetatie in het plangebied vormt een geschikt landbiotoop voor algemene amfibieën zoals de gewone pad en bruine kikker. Tijdens het terreinbezoek zijn in het plangebied geen amfibieën of reptielen aangetroffen. Eventueel zwaar beschermde amfibieën reptielsoorten (zoals de uit de bureaustudie voorkomende soorten) worden in een habitatspecifieke, landelijke/bosrijke en meer kleinschalig landschap met een gevarieerde en dichtere begroeiing in de directe nabijheid van geschikte voortplantingsplaatsen (zoals poelen en vennen) verwacht. De soorten worden daarom niet verwacht in het plangebied.

Aangezien binnen het plangebied geen open water aanwezig is, is de uit de bureaustudie verwachte kleine modderkruiper uitgesloten van het plangebied. De aanwezige watergangen aan de voorzijde (oostzijde) van het perceel staan al enige tijd droog en biedt geen geschikt leefgebied voor vissen of amfibieën.

6 Toetsing aan de natuurwetgeving

6.1 Toetsing effect op beschermde gebieden

6.1.1 EHS

Voor wat betreft de EHS is er alleen bij directe aantasting sprake van vervolgstappen, waaronder compensatie. Er bevindt zich geen EHS-gebied binnen het plangebied. Er is van directe aantasting van de EHS dan ook geen sprake. Ook kunnen significant negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS in de nabijheid van het plangebied worden uitgesloten. Vanuit dit oogpunt zijn er voor EHS geen belemmeringen.

Het plangebied is gelegen in de Groenblauwe mantel van Noord-Brabant. In onderhavig plan worden de woningen gerealiseerd op een perceel waar nu stallen met een bedrijfswoning aanwezig zijn. Doordat dit bedrijf verdwijnt, de stallen gesloopt worden en de woning een landelijke uitstraling krijgen, wordt bijgedragen aan de ruimtelijke uitstraling van het gebied. Daarnaast is het plangebied gelegen in een gebied met de aanduiding 'Integratie stad-land'. In gebieden die zowel aangeduid zijn als 'Integratie stad-land' en Groenblauwe mantel is onder voorwaarden een beperkte stedelijke ontwikkeling mogelijk mits dit tevens bijdraagt aan de ontwikkeling van groene waarden in het gebied (Provincie Noord-Brabant, 2014). Dit laatste is van toepassing op onderhavig gebied aangezien er als compensatie voor de nieuw te bouwen woningen, in het principe van 'rood voor groen', gronden afgestaan worden die worden benut voor de realisering van het Kanaalpark en de ecologische verbindingszone langs het kanaal (Rosmalense Aa). De realisatie van de EVZ Rosmalense Aa en op termijn het Kanaalpark draagt bij aan de doelstelling van de Groenblauwe mantel. Het plangebied krijgt zelf in de toekomst tevens een groene uitstraling.

6.1.2 Natuurbeschermingswet 1998

Uit de bureaustudie blijkt dat er binnen drie kilometer afstand van het plangebied geen Natura 2000-gebied ligt. Vanwege de afstand, de aard en de ligging van de ontwikkeling ingesloten tussen stedelijke gebied worden geen effecten op het Natura 2000-gebied ('Vlijmens Ven, Moerputten en Bossche Broek') verwacht. Zoals aangegeven hierboven, heeft de ruimtelijke ontwikkeling beperkte invloed, eventueel op de directe omgeving van het plangebied. Op basis van de afstand zijn er geen negatieve effecten op het Natura 2000-gebied. Een nader onderzoek (Voortoets) vanuit de Natuurbeschermingswet 1998 is niet aan de orde.

6.2 Toetsing effect op beschermde soorten Flora- en faunawet

6.2.1 Effecten Tabel 2/3 soorten

Broedvogels

Alle in gebruik zijnde nesten van vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Flora- en faunawet. Met de meeste broedvogels kan echter in het algemeen relatief

eenvoudig rekening worden gehouden door eventuele kap- en sloopwerkzaamheden niet uit te voeren in de broedtijd (circa maart tot en met juli) en indien concrete broedgevallen aanwezig zijn. Op deze wijze zijn geen belemmeringen vanuit de Flora- en faunawet aan de orde. Zo zijn in het plangebied nesten aangetroffen en te verwachten (met name in de hoogopgaande vegetatie). Deze dienen tijdens de broedperiode (en wanneer deze in gebruik zijn) niet verwijderd te worden.

Jaarrond beschermde nesten

Uilen

Er is een aantal vogelsoorten waarvan de broedplaatsen jaarrond beschermd zijn en bij verwijdering van de broedplaats altijd ontheffing moet worden aangevraagd. Dit zijn de zogenoemde categorie 1-4-vogelsoorten. Tijdens het terreinbezoek zijn in de stallen sporen (braakballen, veren en krijtsporen) aangetroffen van categorie 1-4-vogelsoorten. Het betreft hier de kerkuil. Het plangebied maakt derhalve een onderdeel uit van het territorium van de kerkuil. Op basis van één veldbezoek is onduidelijk welke functie het plangebied vormt in het territorium van de kerkuil. Indien het plangebied een belangrijk onderdeel vormt van het leefgebied van de kerkuil, is de ecologische functionaliteit van een jaarrond beschermde nest mogelijk in het geding. Om het gebruik en de functie van de stallen en omliggend plangebied te bepalen dient nader onderzoek uitgevoerd te worden.

Indien een jaarrond beschermd nest aanwezig blijkt te zijn, hoeft dit vooralsnog geen belemmering te zijn voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan, aangezien soortspecifieke maatregelen goed te combineren zijn met de nieuwe bestemming. Het betekent wel dat op voorhand in het bestemmingsplan vastgelegd moet worden dat bij de nieuwbouw eventueel voorwaarden worden gesteld aan de wijze en periode van verbouwen of het opnemen van voorzieningen zoals bijvoorbeeld een uilenkast en het verbeteren van het leefgebied.

Tijdig voor de daadwerkelijke werkzaamheden dient, in geval van aanwezigheid van de soort, een ontheffingsprocedure doorlopen te worden. In de ontheffing zullen eisen aan de uitvoering en planning van de werkzaamheden worden gesteld.

Categorie 5-vogelsoorten

Daarnaast zijn er categorie 5-vogelsoorten, waarvan de nesten alleen jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Dit laatste is op het plangebied niet van toepassing. Er zijn geen categorie 5 soorten te verwachten die zeldzaam zijn in de omgeving of onvoldoende nestgelegenheden hebben in de omgeving. Derhalve zijn er geen zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden die jaarronde bescherming rechtvaardigen.

Er dient nader onderzoek uitgevoerd te worden naar de kerkuil om het gebruik en functie van het plangebied voor deze soort inzichtelijk te maken. Daarnaast dient rekening gehouden te worden met algemeen voorkomende broedvogels.

Zoogdieren

Vleermuizen

Alle vleermuissoorten zijn beschermd onder de Flora- en faunawet. Bij het slopen van bebouwing en het kappen van vooral oudere bomen dient te allen tijde rekening te worden gehouden met de mogelijke aanwezigheid van vleermuizen. Gebouwbewonende vleermuizen verblijven met name in spouwmuren, onder dakbetimmering, achter boeiborden of op zolders. Boombewonende vleermuizen verblijven in gaten, hopen of scheuren van voornamelijk grote bomen.

In het voorliggende plangebied zijn in het woonhuis elementen aanwezig die geschikt zijn als vaste rust- en verblijfplaats van vleermuizen. Door de sloop van het gebouw is mogelijk sprake van het verstoren en aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen. Vleermuizen zijn zwaar beschermde soorten en staan vermeld op Tabel 3 van de Flora- en faunawet en Bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Om die reden is nader onderzoek naar het gebruik en functie van het plangebied met name het woonhuis noodzakelijk.

Verwacht wordt dat het plangebied gebruikt wordt als foerageergebied voor vleermuizen - met name de hoogopgaande bomen en vegetatie. De populieren grenzend aan het plangebied blijven mogelijk behouden. In de nieuwe situatie zal bovendien voldoende nieuwe vegetatie aanwezig zijn om in de foerageermogelijkheid voor de vleermuizen te voorzien. Daarnaast zal de realisatie van het Kanaalpark en de EVZ in positieve zin bijdragen aan het leefgebied van de soorten. Geadviseerd wordt om tijdens de werkzaamheden en in de nieuwe situatie lichtuitstraling te voorkomen op deze hoogopgaande vegetatie.

Overige zwaardere beschermde zoogdieren

Mogelijk kan incidenteel de eekhoorn voorkomen in het plangebied (er zijn geen nesten aangetroffen). Er zal derhalve geen negatief effect plaatsvinden op de soort. In de toekomstige situatie zal bovendien voldoende foerageergebied beschikbaar blijven voor de soort. Daarnaast zal de inrichting van het Kanaalpark en de EVZ bijdragen aan het leefgebied van de soort. Er zijn geen overige zwaardere beschermde zoogdieren aangetroffen of verwacht in het plangebied. Het plangebied herbergt geen geschikt biotoop voor deze soorten. Effecten zijn dan ook uitgesloten.

Er dient nader onderzoek uitgevoerd te worden naar vleermuizen om het gebruik en functie van het plangebied (met name het woonhuis) voor de soort(en) inzichtelijk te maken.

Reptielen en amfibieën

Er zijn geen zwaardere beschermde amfibie- of reptielsoorten aangetroffen in het plangebied. Het plangebied vormt daarnaast geen geschikt (voortplantings)biotoop voor deze biotoopkritische soorten. In het plangebied is tevens geen geschikt voortplantings-

water aanwezig (voor amfibiesoorten). Effecten op deze soorten zijn dan ook uitgesloten.

Vissen

Binnen de begrenzing van het plangebied zijn, vanwege het ontbreken van water, geen zwaardere beschermde vissoorten aangetroffen. Effecten hierop zijn dan ook uitgesloten.

Planten

In het plangebied is één beschermde soort aangetroffen: de tongvaren. De tongvaren staat vermeld op Tabel 2 van de Flora- en faunawet. Bij de werkzaamheden aan de stal dient rekening gehouden te worden met deze soort.

Voor de tongvaren (Tabel 2-soort) geldt voor ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling, mits de werkzaamheden worden uitgevoerd op basis van een door de minister van EZ goedgekeurde Gedragscode. Zo dienen de planten buiten de bloeitijd verplaatst te worden en dient dit onder begeleiding van een deskundige plaats te vinden. De deskundige zal tevens een nieuwe geschikte locatie aanduiden. Wordt niet gewerkt conform een Gedragscode dan dient een ontheffingsprocedure doorlopen te worden.

Tijdig dient rekening gehouden te worden met de aanwezigheid van de tongvaren in het plangebied. Er dient gewerkt te worden conform een goedgekeurde Gedragscode.

Vlinders

Er zijn geen beschermde vlindersoorten aangetroffen in het plangebied. Het plangebied herbergt verder geen geschikt habitat voor de beschermde soorten. Effecten zijn dan ook uitgesloten.

Libellen

Er zijn geen beschermde libelsoorten aangetroffen in het plangebied. Het plangebied herbergt verder geen geschikt habitat voor beschermde soorten. Effecten zijn dan ook uitgesloten.

6.2.2 Advies vervolgstappen

Er dient nader onderzoek uitgevoerd te worden naar vleermuizen en de kerkuil. Daarnaast dient gewerkt te worden conform een goedgekeurde gedragscode in verband met de aanwezigheid van de tongvaren (Tabel 2-soort). Tevens dient rekening gehouden te worden met algemeen voorkomende broedvogels.

7 Conclusies en aanbevelingen

7.1 Conclusies

7.1.1 Beschermde natuurgebieden

Voor wat betreft de EHS is er alleen bij directe aantasting sprake van vervolgstappen in de vorm van compensatie. In het plangebied op de locatie aan de Empelseweg 32 te Rosmalen is geen EHS-gebied aanwezig. Er komt wel EHS voor in de omgeving van het plangebied, echter buiten de invloedssfeer van de ontwikkeling. Er is van directe aantasting van de EHS dan ook geen sprake. Er is daarom geen noodzaak voor een compensatieplan (EHS).

Het plangebied is in de Groenblauwe mantel van Noord-Brabant gelegen. In het kader van 'rood voor groen' zal als compensatie voor de nieuw te bouwen woningen gronden afgestaan worden die worden benut voor de realisering van het Kanaalpark en de ecologische verbindingszone langs het kanaal (Rosmalense Aa). De realisatie van de EVZ Rosmalense Aa en op termijn het Kanaalpark draagt bij aan de doelstelling van de Groenblauwe mantel.

Er is geen natuurgebied in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 (Natura 2000-gebied) in de directe omgeving van het plangebied aanwezig. Vanwege de ligging van het plangebied in het stedelijke gebied en de omvang van de ontwikkeling kunnen effecten op Natura 2000-gebieden worden uitgesloten.

7.1.2 Beschermde soorten

Tabel 2 en 3-soorten en jaarrond beschermde nesten

In het plangebied zijn een aantal zwaarder beschermde soorten (Tabel 2 en 3 en jaarrond beschermde vogelnesten) aangetroffen of verwacht die de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling wezenlijk kunnen beïnvloeden. Het betreft de kerkuil, vleermuizen en de tongvaren (Tabel 2-soort).

Voor de tongvaren dient gewerkt te worden met een door het Ministerie van EZ goedgekeurde gedragscode. Voor vleermuizen (Tabel 3 en Bijlage IV) en de kerkuil (vogel met jaarrond beschermd nest) dient een nader onderzoek uitgevoerd te worden om het effect van de ruimtelijke ontwikkeling te kunnen bepalen. In tabel 7.1 is een overzicht weergegeven van de aanwezigheid van zwaarder beschermde soorten, de te nemen maatregelen en de noodzaak tot ontheffing.

Algemeen voorkomende broedvogels

Met broedvogels kan in het algemeen relatief eenvoudig rekening worden gehouden door eventuele kapwerkzaamheden niet uit te voeren in de broedtijd (globaal halverwege maart tot en met juli) indien concreet broedgevallen aanwezig zijn. Op deze wijze zijn geen belemmeringen vanuit de Flora- en faunawet aan de orde.

Wanneer de werkzaamheden buiten het broedseizoen worden ingezet, maar doorlopen tot in het broedseizoen dan kan het verstoren van vogels voorkomen worden door continu door te werken en werkzaamheden niet langer dan enkele dagen stil leggen. Op deze manier wordt voorkomen dat vogels tot broeden komen in het gebied waar gewerkt wordt (zie tevens tabel 7.1).

Tabel 7.1: Mogelijk voorkomen van en effecten op beschermde soorten in het plangebied en de noodzaak voor ontheffing.

Soortgroep/ soort	Ingrep verstorend	Nader onderzoek	Ontheffing noodzakelijk?	Bijzonderheden/ opmerkingen
Vleermuizen	Mogelijk	Ja	Mogelijk	Onderzoek naar belang woonhuis als verblijfplaats. Lichtuitstraling tijdens werkzaamheden en in toekomstige situatie beperken.
Kerkuil	Mogelijk	Ja	Mogelijk	Onderzoek naar functie en gebruik gebouwen als verblijfplaats en/of plangebied als onderdeel van het territorium
Tongvaren	Ja	Nee	Mogelijk*	Werken conform een goedgekeurde Gedragscode
Broedvogels algemeen	Mogelijk	Nee	Nee	Werken buiten broedseizoen of locatie ongeschikt maken voor nesten voorafgaand het broedseizoen

* indien niet gewerkt wordt conform een goedgekeurde gedragscode.

Nader onderzoek

Om vast te stellen in welke mate en op welke wijze de vleermuizen en kerkuil gebruik maken van het plangebied, dient een nader onderzoek plaats te vinden naar het voorkomen en gebruik van de soorten binnen het plangebied.

Vleermuizen gebruiken hun leefgebied door het jaar heen op verschillende manieren. Daarom is het nodig om een vleermuisonderzoek verspreid over het seizoen uit te voeren (mei/juni - oktober) conform het meest recente vleermuisprotocol 2013.

Een onderzoek naar de kerkuil zal tussen februari en juli-augustus uitgevoerd moeten worden (conform inventarisatierichtlijnen van SOVON en de soortenstandaard van de soort).

8 Bronnen

8.1 Boeken en rapporten

- Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff, De Vlinderstichting, (2006). De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse Fauna Deel 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij, European Invertebrate Survey-Nederland. Leiden.
- Creemers, R.C.M. en Delft, J.J.C.W. van (RAVON) (redactie) (2009). *De Amfibieën en Reptielen van Nederland*. Nederlandse Fauna Deel 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.
- Dienst Regelingen, 2011a. Soortenstandaard Huismus *Passer domesticus*.
- Dienst Regelingen, 2011b. Soortenstandaard Gierzwaluw *Apus apus*.
- EIS-Nederland/De Vlinderstichting/Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie (2007). *Waarnemingenverslag Dagvlinders, nachtvlinders en libellen*.
- Limpens, H., Regelink, J., en Koelman, R. (2010). *Vleermuizen en planologie*. Zoogdiervereniging, Arnhem.
- Provincie Noord-Brabant, 2014. Verordening Ruimte 2014 (geconsolideerde versie 18-03-2014) Art. 4.23.
- SOVON, (2002). *Atlas van de Nederlandse broedvogels*. SOVON Vogelonderzoek Nederland, KNNV Uitgeverij/Naturalis/EIS – Nederland.

8.2 Websites

- www.vlinderstichting.nl
- www.maps.google.nl
- www.ravon.nl
- www.sovon.nl
- www.waarneming.nl
- www.zoogdieratlas.nl
- www.telmee.nl

Bijlage 1

Ecologische Hoofdstructuur

Natuurbeschermingswet 1998

Ecologische Hoofdstructuur

Hierna volgt een algemene beschrijving van de Ecologische Hoofdstructuur.

Algemeen Ecologische hoofdstructuur

De Nederlandse natuur staat steeds meer onder druk, bijvoorbeeld door huizenbouw, aanleg van wegen en industrie. Toch leeft bij veel Nederlanders de wens om natuurgebieden in de buurt te hebben. Natuur geeft rust en biedt ruimte voor recreatie.

De overheid heeft daarom extra geld uitgetrokken om de Nederlandse natuur te beschermen en verder te ontwikkelen. Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) van Nederland.

In de EHS liggen de twintig Nationale Parken die Nederland kent. Ze hebben gezamenlijk een oppervlakte van 123.000 ha. Ongeveer 45% van alle hectares EHS op het land is ook Natura 2000-gebied.

De term EHS werd in 1990 geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan (NBP) van het toenmalige ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV).

Netwerk van gebieden

De EHS is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. De EHS kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur.

De EHS bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, reservaten, natuurontwikkelingsgebieden en zogenaamde robuuste verbindingen;
- landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheergebieden);
- grote wateren (zoals de kustzone van de Noordzee, het IJsselmeer en de Waddenzee).

De EHS is een plan in uitvoering en moet in 2018 klaar zijn.

Natuurbeschermingswet 1998

Hierna volgt een algemene beschrijving van de Natuurbeschermingswet.

Algemeen Natuurbeschermingswet

Nederland kreeg in 1967 voor het eerst een Natuurbeschermingswet. Deze wet maakte het mogelijk om natuurgebieden en soorten te beschermen.

Op den duur voldeed de wet niet meer aan de eisen die internationale verdragen en Europese verordeningen stellen aan natuurbescherming. Daarom is in 1998 een nieuwe Natuurbeschermingswet gemaakt die alleen gericht is op gebiedsbescherming. De bescherming van soorten is geregeld in de Flora- en faunawet.

De Natuurbeschermingswet 1998 is op 1 oktober 2005 gewijzigd. Sindsdien zijn de bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de Natuurbeschermingswet verwerkt.

Beschermde gebieden

De volgende gebieden worden aangewezen en beschermd op grond van de Natuurbeschermingswet:

- Natura 2000-gebieden (Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden);
- beschermde natuurmonumenten;
- wetlands.

Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur, geldt een vergunningplicht.

Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden. Meestal verlenen de provincies de vergunningen, maar soms doet het ministerie van Economische Zaken dit.

Bestaand gebruik

Op 1 februari 2009 is de wet opnieuw gewijzigd. De wijziging heeft betrekking op het zogenoemde 'bestaand gebruik'. Hieronder vallen activiteiten in en om beschermde Natura 2000-gebieden die al plaatshadden voordat een gebied als beschermd gebied is aangewezen. De wijziging is met name van belang voor provincies (als bevoegd gezag) en voor burgers en bedrijven met bestaand gebruik. De wijzigingen zijn gericht op:

- verbetering van de werking van de wet in de praktijk;
- verbetering van de aansluiting van de wet bij de Habitatrichtlijn.

Beschermde Natuurmonumenten

Met de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 is in 2005 het verschil tussen Beschermde Monumenten en Staatsnatuurmonumenten vervallen: beide zijn nu Beschermde Natuurmonumenten.

Beschermde Natuurmonumenten die overlappen met Natura 2000-gebieden worden opgeheven en niet langer beschermd als beschermd natuurmonument. De natuurwaarden, waarvoor het natuurmonument was aangewezen, worden wel in de Natura 2000-aanwijzing opgenomen.

Bijlage 2

Flora- en faunawet

Flora- en faunawet

Hierna volgt een algemene beschrijving van de Flora- en faunawet.

Algemeen Flora- en faunawet

Het doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde soorten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij' – principe). Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk.

Onder bepaalde voorwaarden geldt een algemene vrijstelling of een ontheffingsplicht van de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling of ontheffing hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het onderzoeksgebied. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden:

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime;
- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime;
- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime.

Algemene vrijstelling

Voor tabel 1-soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de wet (art. 8 t/m 12) en is derhalve geen ontheffing nodig.

Vrijstelling onder gedragscode

Voor tabel 2-soorten geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de wet (art. 8 t/m 12) als wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode. De goedgekeurde gedragscodes staan vermeld op de website van het Ministerie van EZ (www.drloket.nl). Voor de meeste activiteiten zijn er inmiddels gedragscodes goedgekeurd. De kans is groot dat de voorgenomen activiteit kan worden uitgevoerd onder één van de vele goedgekeurde gedragscodes.

Ontheffing tabel 2 en 3

Als er niet kan worden gewerkt onder een geldige gedragscode, is voor tabel 2-soorten alsnog een ontheffing nodig om toestemming te hebben voor het overtreden van de verbodsbepalingen in de wet. Ook voor tabel 3-soorten geldt een ontheffingsplicht.

Ingrepen waarbij de verbodsbepalingen worden overtreden moeten ter goedkeuring worden voorgelegd aan Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) door middel van een ontheffingsaanvraag, vergezeld van een overzicht van mitigerende of compenserende maatregelen om effecten tegen te gaan. Wanneer mitigerende maatregelen voldoende worden geacht om effect voorafgaand aan de ingreep te voorkomen, krijg u

bericht terug in de vorm van een 'positieve afwijzing' van uw ontheffingsaanvraag. Dit betekent dat u uw werkzaamheden mag uitvoeren, mits zij precies volgens het mitigatieplan worden uitgevoerd. Op deze manier worden overtredingen van de Flora- en faunawet voorkomen. Als de mitigerende of compenserende maatregelen (tijdelijke) effecten niet kunnen voorkomen en de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt, dan wordt een ontheffing verleend.

Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten

Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Habitatrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van bijlage IV-soorten met als wettelijk belang ruimtelijke ingrepen. Een ontheffing voor ruimtelijke ingrepen is alleen mogelijk onder de volgende wettelijk belangen:

- Bescherming van flora en fauna;
- Volksgezondheid of openbare veiligheid;
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

Voor de meeste ruimtelijke projecten betekent dit dat een ontheffing voor Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten alleen kan worden aangevraagd onder dwingende redenen van groot openbaar belang. Dit belang moet worden onderbouwd om het groot openbaar belang aan te tonen. Een groot openbaar belang is een belang op regionale of nationale schaal. Vaak is de verwijzing naar een regionale structuurvisie voldoende.

Vogels

Vogels zijn niet opgenomen in tabel 1 tot en met 3. Alle vogels zijn in het broedseizoen gelijk beschermd. De bescherming van vogels is hoofdzakelijk gericht op de bescherming van de nesten. Daarbij wordt wel een onderscheid gemaakt in nesten die jaarrond zijn beschermd (Categorie 1 tot en met 4-vogelsoorten), nesten die alleen jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen (Categorie 5-vogelsoorten) en nesten die niet jaarrond zijn beschermd (overige vogelsoorten).

Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Vogelrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van vogels met als wettelijk belang ruimtelijke ingrepen of dwingende redenen van groot openbaar belang. Om ruimtelijke ontwikkelingen toch uit te kunnen voeren, moeten mitigerende maatregelen worden genomen om effecten vooraf te voorkomen. Om zeker te zijn van de juiste maatregelen is het aan te bevelen om de maatregelen voor te leggen aan het Ministerie van EZ door het indienen van een ontheffingsaanvraag. Hoewel een ontheffing voor vogels in de meeste gevallen niet kan worden afgegeven, geeft de Minister in haar besluit aan of de maatregelen voldoende zijn (positieve afwijzing).

Zorgplicht

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen. Deze zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. Dit bete-

kent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren niet mogen worden uitgevoerd. Wanneer dergelijke handelingen toch uitgevoerd moeten worden, moeten maatregelen, voor zover dit in redelijkheid kan, worden genomen om de nadelige gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Er dient bijvoorbeeld zo gewerkt te worden dat dieren kunnen ontsnappen en het kan nodig zijn om soorten te verplaatsen (bijvoorbeeld planten en amfibieën). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland.

Procedure ontheffingsaanvraag

Voor soorten van tabel 1 geldt een vrijstelling. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet wel de zorgplicht nakomen.

Voor soorten van tabel 2 geldt dat als u kunt werken volgens een goedgekeurde gedragscode er een vrijstelling geldt. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet uw activiteiten aantoonbaar uitvoeren zoals in de gedragscode staat. Tevens blijft de zorgplicht gelden.

Indien u niet kunt werken volgens een gedragscode, maar u kunt maatregelen nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), dan hoeft u ook geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen. Wilt u zeker weten of uw mitigerende maatregelen voldoende zijn, en er inderdaad geen ontheffing nodig is? Vraag dan een ontheffing aan om uw maatregelen goed te keuren.

Indien beschermde soorten van tabel 3 zijn aangetroffen in het plangebied, dan is mogelijk een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Net als voor tabel 2-soorten geldt dat als u maatregelen kunt nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), u geen ontheffing van de Flora- en faunawet hoeft aan te vragen. U kunt uw mitigatieplan voorleggen bij RVO voor goedkeuring.

Voor soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn (die ook onder de tabel 3-soorten van de Flora- en faunawet vallen) is het niet langer mogelijk ontheffing aan te vragen op grond van ruimtelijke ontwikkelingen. Dat zelfde geldt voor vogelsoorten. Zie bijlage 1 Flora- en faunawet voor een beschrijving van de te volgen procedure voor deze soorten.

Indien u geen mitigerende maatregelen kunt nemen, dan dient een ontheffing te worden aangevraagd bij RVO van het ministerie van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie. Voor de ontheffingsaanvraag is het noodzakelijk te weten welke soorten aanwezig zijn, zodat gerichte mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen. RVO zal, indien het akkoord is met het aangeleverde stappenplan waarin de aanpak voor mitigatie beschreven wordt, een zogenoemde 'verklaring van geen bedenkingen' (vvgb) af-

geven. Daarmee zegt zij in feite dat een ontheffing niet noodzakelijk is wanneer men zich bij de uitvoering houdt aan het opgestelde stappenplan.

Wanneer gesloopt of gekapt wordt zonder vervolgonderzoek te laten plaatsvinden, en er blijken beschermde soorten aanwezig te zijn, dan wordt de Flora- en faunawet overtreden. Dit is een economisch delict waar boetes aan verbonden zijn.

Onderzoek naar vleermuizen duurt ongeveer 6 maanden. Indien het onderzoek over de winterperiode heen getrokken moet worden, kan het langer duren. Onderzoek naar andere soortgroepen kan vaak sneller (met 1 of 2 bezoeken) afgerond worden. De doorlooptijd van een ontheffingsaanvraag bij RVO bedraagt doorgaans 6 weken tot 4 maanden.

Een vleermuisonderzoek is circa drie jaar geldig. Indien de werkzaamheden niet binnen drie jaar hebben plaatsgevonden, dan moet opnieuw onderzoek worden uitgevoerd.

Wabo

Vanaf 1 oktober 2010 is voor ruimtelijke ontwikkelingen de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) in werking getreden. Dit houdt in dat de benodigde vergunningen en ontheffingen, dus ook die ten aanzien van de Flora- en faunawet en Natuurbeschermingswet, in de meeste gevallen via een omgevingsvergunning gaan lopen. De aanvraag voor de omgevingsvergunning wordt ingediend bij de betreffende gemeente en vervolgens door de gemeente ter beoordeling voorgelegd aan het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (voormalig Ministerie van LNV). Het Ministerie van EZ geeft bij goedkeuring een vvgb (verklaring van geen bedenkingen) af. Deze vvgb vervangt de huidige ontheffing Flora- en faunawet.

De grootste veranderingen in het nieuwe systeem zijn dat:

- 1 het Ministerie van EZ geen direct contact meer met de aanvrager heeft;
- 2 de gemeente verantwoordelijk is voor toezicht en handhaving van de vvgb in de omgevingsvergunning.

Het doel van deze herstructurering is het versnellen en vergemakkelijken van de procedure.